

Найбільш точним видається визначення Закону України «Про громадянство України» за яким *громадянство* — це сталий у просторі і у часі правовий зв'язок між фізичною особою і державою, що взаємно породжують права і обов'язки (у особи) та повноваження (у держави), а також знаходять у них свій вияв.

В юридичній теорії розрізняють національний (адміністративно-правовий) і міжнародно-правовий інститути громадянства. Якщо у внутрішньодержавному праві встановлюється порядок набуття і припинення громадянства, визначаються державні органи, які беруть участь у вирішенні питань громадянства, та їх повноваження, то міжнародно-правове регулювання спрямоване передусім на визначення прав осіб без громадянства,

способів і засобів уникнення випадків подвійного громадянства і безгромадянства, а також на усунення відповідних колізій законів.

У міжнародних договорах громадянство зазвичай позначається терміном «національність». Цей термін у такому контексті слід розуміти не як етнічну належність конкретної фізичної особи, а як її державну належність. У цивільному праві у зв'язку з цим йдеться про державну належність («національність») не тільки фізичної, а й юридичної особи.

Значущість громадянства як інституту внутрішньодержавного права засвідчується тим, що в деяких країнах відповідні положення включені до першого, по суті основоположного розділу конституції.

Чорна Олена Володимирівна

здобувач кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(Україна, м.Харків)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИВАТНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ОСОБИ У МИТНІЙ СФЕРІ

Проблема забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб є найважливішою для будь-якої сучасної демократичної держави. Це обумовлено тим, що створення і функціонування правової держави, а також інститутів громадського суспільства неможливо без забезпечення дотримання прав громадян і юридичних осіб. У зв'язку з цим практично усі розвинені держави прагнуть до створення правових та організаційних механізмів забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб незалежно від сфери життєдіяльності.

Фундаментальні дослідження, що існують на цей час з питань вивчення різних аспектів зовнішньоекономічної діяльності держави свідчать про те, що важливу роль при її здійсненні відіграють проблеми правових методів забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб - учасників зовнішньоекономічної

діяльності у митній сфері. Правові та особливо організаційні проблеми, неузгодженість дій різних органів виконавчої влади досить часто сприяють порушенню приватної безпеки та прав осіб - добросовісних учасників зовнішньоекономічної діяльності. Це, у свою чергу, сприяє формуванню негативної думки про митну систему і митні органи української держави, породжує правовий нігілізм. Правові прогалини у законодавстві та, пов'язані з цим, організаційні проблеми у механізмі обслуговування учасників зовнішньоекономічної діяльності тягнуть порушення їх прав, посадові зловживання, втручання до приватної безпеки, а також сприяють розвитку корупції у митній сфері. Для подолання правових та організаційних проблем, що мають місце у митній сфері України, необхідно удосконалювати адміністративно-правові

механізми забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб у досліджуваній сфері. Створення дієвих механізмів забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб у митній сфері повинне сприяти удосконаленню організації діяльності митних органів, а також підвищенню митних надходжень до бюджету України. Відповідно до вищенаведеного на цей час особливу актуальність придбала проблема розробки ефективних механізмів забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб у митній сфері, що повинно стати підґрунтям у стратегії подальшого реформування митного адміністрування української держави.

У зв'язку з цим, очевидно, що у межах реалізації державної стратегії щодо реформування митної сфери в Україні необхідно у першу чергу чітко визначити і законодавчо закріпити способи забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб у даній сфері, які б відповідали сучасним соціально-економічним реаліям і міжнародним стандартам. На вирішення цих завдань спрямовані, насамперед, останні нормативно-правові акти України. Одним з найважливіших є Митний кодекс України [3]. Цей закон знаменує істотні зміни в українському митному праві та суміжних правових сферах, у тому числі й у сфері правових методів забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб - учасників митних правовідносин.

Вищенаведене дозволяє зробити висновок, що без фундаментальних наукових досліджень проблем правових методів забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб у митній сфері неможливий подальший розвиток та ефективне правове регулювання цих питань на законодавчому і підзаконному рівнях.

На жаль, до теперішнього часу дане питання не тільки не отримало необхідного правового забезпечення, але і не стало предметом глибокого наукового осмислення і аналізу. Однак, слід відмітити, що різні аспекти митної справи, у тому числі і питання захисту прав осіб у митній сфері, широко висвітлені у працях Д.Н. Бахраха, Б.Н. Габрічидзе, Є.В. Додіна,

В.В. Єреміна, С.І. Істоміна, Ю.Г. Кисловського, А.Н. Козиріна, В.Я. Настюка, Р.А. Марченко, Г.В. Матвієнко, А.Б. Новікова, П.В. Пашка, Д.В. Приймаченко, І.В. Тимошенко, С.А. Трофімова, С.В. Халіпова та ін.

Слід відмітити, що юридичними гарантіями забезпечення приватної безпеки та прав і законних інтересів осіб у митній сфері є: гарантії, пов'язані зі встановленням митних зборів; інформаційні гарантії; гарантії, пов'язані з механізмом сплати і стягнення митних платежів; гарантії, пов'язані із здійсненням митними органами заходів щодо митного контролю; гарантії, пов'язані з притяганням осіб до відповідальності за здійснення митного правопорушення; гарантії оскарження актів митних органів, дій або бездіяльності їх посадових осіб у судовому та адміністративному порядку.

Необхідно виокремити адміністративно-правові методи забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб у митній сфері. Так, можна класифікувати методи забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб у митній сфері виходячи з функцій і повноважень митних органів, у складі їх адміністративно-юрисдикційної діяльності та за об'єктами, у зв'язку з якими виникає митний конфлікт.

Одним з найважливіших способів забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб у митній сфері є інститут відомчого контролю, який є комплексною категорією [1, 14-27].

У зв'язку з цим виникає необхідність передбачити у чинному митному законодавстві обов'язковий варіант адміністративного оскарження. У свою чергу, досудові процедури оскарження могли б містити дві інстанції оскарження. Як другу інстанцію вважається за доцільне ввести систему досудових апеляційних інстанцій колегіальних органів у вищестоящих митних структурах, які б розглядали скарги громадян і організацій з адміністративних актів [2, с. 45-58]. Такі апеляційні органи можуть бути створені у Міністерстві доходів і зборів України та його територіальних органах, що, безумовно, спричинить зміну компетенції

таких органів.

Підвищення ефективності механізмів забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб у системі митних органів при провадженні у справах про адміністративні правопорушення можна досягти шляхом створення системи органів з контролю за дотриманням законності у митних органах.

Вбачається за недоцільне концентрування функцій з веденню провадження у адміністративних справах і подальших процедурах їх перегляду в єдиній вертикалі правоохоронних підрозділів митних органів, оскільки це знижує ефективність механізму

забезпечення приватної безпеки та захисту прав учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Наведені вище рекомендації можуть розширити підґрунтя для подальшої теоретичної і практичної розробки проблем адміністративно-правових методів забезпечення приватної безпеки та захисту прав осіб у митній сфері, скоординувати взаємодію публічної влади та суспільних інститутів щодо досліджуваних проблем, підвищити ефективність і стабільність державного управління у сфері митної справи.

Шевчук Олександр Михайлович

*к.ю.н., асистент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(Україна, м.Харків)*

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ І НЕДЕРЖАВНИХ СЛУЖБ БЕЗПЕКИ ЩОДО ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИКІВ

На сучасному етапі розвитку України за умов розширення недержавних служб безпеки все більше актуалізується проблема пошуку нових організаційно-правових рішень взаємодії правоохоронних органів у сфері протидії незаконному обігу наркотиків. Приватні структури займаються питаннями інформаційної, комерційної, протипожежної та екологічної безпеки, розробкою та постачанням програмно-технічних засобів тощо. В сучасних умовах поширюється мережа громадських організацій і фондів, які проголошують своєю метою «сприяння правоохоронним органам».

Характерною особливістю цього специфічного ринку послуг в Україні є те, що він формується і розвивається хаотично за умов відсутності необхідного організаційно-правового забезпечення в сфері протидії незаконному обігу наркотиків. Фактично на сьогодні вся сукупність недержавного сектору в сфері протидії незаконному обігу наркотиків,

який включає об'єднання, асоціації, громадські організації, виключені з процесу державного розвитку, участі у розробці єдиної політики у сфері недержавного забезпечення безпеки на комплексних засадах в цій сфері.

Однією із проблем організації взаємодії правоохоронних органів і недержавних служб безпеки у сфері протидії незаконному обігу наркотиків є відсутність однозначної характеристики сутності даної категорії в юридичній літературі. Доцільно навести поняття «взаємодія» між окремими суб'єктами з точки зору науковців. Так, С. В. Сівков під взаємодією Мінсоцполітики та громадських організацій розуміє наявність між ними стійких контактів, що виникають і розвиваються на основі спільної діяльності у напрямки забезпечення реалізації громадянами соціальних прав і задоволення життєво необхідних потреб та інтересів [1, с. 215]. В. О. Верхогляд визначає взаємодію органів Служби безпеки України з іншими державними